

Inczédy Tamás

AMIKOR KIHAJÓZTUNK A PARADICSOMBÓL

2018-05-02 | NOVELLA

A kikötőben könnyen megtaláltuk a viharvert kis hajót. Harminc körüli kapitánya komor indonéz srác volt. Azt mondta, némi cigiért hajlandó kivinni minket a Paradicsomból. Közölte, milyen márkát szív, abból vegyünk neki fejenként egy kartonnal, és másnap hajnalban menjünk újra a kikötőbe. Kérdeztük, hány órára. Mielőtt válaszolt, egy darabig lógó szemhéja mögül méregetett minket. Mintha töprengene, vajon mennyi nyűg lesz ezekkel az európai piperkőcökkel, ha fehér lábukat másnap tényleg a hajójára teszik.

– Minél előbb jöttök, annál biztosabb, hogy még itt találtok – felelte végül, és már indult is üres kannákkal megrakodva egy pálmaliget felé.

évente legfeljebb egy fehér ember

A barátságtalan viselkedés nem jellemző az indonézekre, azon a környéken különösen furcsán hatott, mert ott évente legfeljebb egy fehér ember járt akkoriban, és az az egy

látványosság számba ment, mi viszont mindjárt négyen voltunk.

Négy karton cigit vettünk a kapitánynak, plusz még egyet magunknak az útra, egy kevésbé tüdőszagató márkából.

Három barátommal egy hete érkeztünk a trópusi paradicsomba, vagyis Taka Bonerate Nemzeti Park korallzátony alkotta szigetcsoportjára. Bonyolult és hosszadalmas volt idáig eljutni. Az utolsó szakaszt egy lomha teknő fedélzetén tettük meg. Emlékszem, mennyire bosszantott a jármű lassú tempója. Nem tudtam, hogy a nagy hajótest azokon a vizeken milyen sok veszélytől óv.

A szerző fotója

A szigetcsoport maga volt a földi Paradicsom. Akkoriban már egész jól beszéltünk indonézül. A véletlen úgy hozta, hogy összehaverkódtunk a nemzeti park őreivel. Bejártunk velük sok lakott és lakatlan szigetet, búvárkódtunk az atollnál, megmutatták a nemzeti park korallrehabilitációs projektjét, és láttuk, amikor géppuskával felfegyverezve kaptak el egy orvhalász hajót.

Hogy miért akartuk otthagyni ezt a Paradicsomot? Fiatalok voltunk, és két pofára habzsoltuk a világ lenyűgöző sokféleségét.

Egy vasárnap elkezdtünk fuvar után érdeklődni, és megtudtuk, hogy másnap indul halszállító hajó közvetlenül Celebesz déli csücskére. Kimentünk a kikötőbe, hogy felkérezkedjünk. Akkor találkoztunk a kapitánnyal, és rögtön meg is alkudtunk vele fejenként egy karton cigarettában.

Másnap hajnali háromra mentünk a kikötőbe, nehogy otthagyanak minket. Felmásztunk a hajóra. A fedélzetről nézve még annál is rozogábbbak tűnt, mint a partról. Kicsi volt, 15-20 méter hosszú, 4-5 méter széles, és egy dízelmotor hajtotta. A

kapitányon kívül még három indonéz srác alkotta a legénységet. Ők is négyen, mi is négyen.

Odaadtuk a kapitánynak a cigit. Elvette, és intett, hogy helyezkedjünk el. Végül a szűkös belső tér hátsó fertályában tettük le magunkat a padlóra. Pontosabban a padló maradékára. Sok deszka ugyanis hiányzott, és lábunkat az alattunk lévő motortérbe kellett lógnunk.

A legénységnek nem tudtunk bemutatkozni, mert folyamatosan fel-alá rohangáltak. Ázsiai szokás szerint vigyorogtunk hát a jó szándék és kölcsönös elfogadás jegyében.

– Mikor indulunk? – kérdezte egyikünk a kapitánytól, barátságosan, amolyan udvarias gesztusként.

A kapitány ránk függesztette tekintetét.

– Amint megjavítottuk a motort – felelte, és arcára erőltetett egy mosolyfélét.

– Ha netán tudunk valamiben segíteni...

– Nem tudtok!

Hangsúlyából megértettük: *eszetekbe ne jusson hozzányúlni valamihez!*

Hamarosan beindították a motort, ami irtózatos lármát csapott a békés trópusi sziget hajnali kikötőjében. Úgy kalapált és pöfögött, mint egy ócska traktor. A hajósok meglehetősen rutinnal harsogták túl. Helyi törzsi nyelven beszéltek egymással, amiből egy mukkot sem értettünk.

Türelmesen vártuk az indulást, már felkelt a nap, és még mindig a kikötőben rostokoltunk. Aztán egyszer csak nekiindultunk a nyílt víznek.

néhány könnyed mozdulattal

A láncdohányos kapitány kipöccintette aktuális cikkét az ablakon, és néhány könnyed mozdulattal kinavigálta a hajót a kikötőből. Utána magához rikkantotta egyik matrózát, átadta neki

a kormányt, és hátrajött hozzánk. Megpróbált annyira barátságos lenni, amennyire csak tudott. Cigarettaival kínált, ő is újra rágyújtott. A távolba mutatva és a motor hangját túlharsogva kérdezte.

– Látjátok azokat a hullámokat?

Úgy tűnt, viccet mesél majd, vigyorogva bólogattunk, hogy látjuk.

– Ott ér véget a korall – kiabálta.

– Aha, és?

Arcunkon idióta mosollyal vártuk a csattanót, és egyre kínosabb volt állni a kapitány szúrós tekintetét.

– Hát ott kezdődik az igazi óceán.

Délkelet-Ázsia olykor infantilis humorához edződünk már, ezért udvariasan nevetgélünk, ha ott kezdődik, hát ott kezdődik. De a kapitány arcán látszott, hogy valami nem stimmel.

Alex Popescu fotója

Megvonta vállát, és visszament a kormánykerékhez. Az arrébb taszított matróz a hajó orrában ült le, menetiránnyal szemben. Egyenes háttal, mozdulatlanul nézte a tengert, mintha ember nagyságú Buddha szobor lenne, ami a legváratlanabb pillanatban megelevenedhet. Ő hirtelen hátrafordult, és üvöltözve, széles karlejtésekkel igyekezett valamit a kapitány tudtára adni. Talán zátonyra, örvényre vagy cápákra figyelmeztette. Kinéztem a kerek ablakon, és láttam, hogyan távolodunk a helytől, ami otthonommá válhatott volna, ha kicsivel idősebb és nyugodtabb vagyok.

Nagy gyakorlatom van, hogy lehetetlen helyeken viszonylag kényelmesen elhelyezkedjek, sőt el is aludjak. De itt kevésbé kényelmetlen pózt sem találtam. A lábunk alatt dohogó motor nem sok mozgásteret hagyott. Szörnyű lármával működött, zabálta a gázolajat, egyre nagyobb hőséget és bűzt csinált. Hasogatott a fejem, úgy éreztem, szűkül a hajó utastere.

Kimentem a zajos, tüzes búzból. Pontosabban négykézláb másztam a foghíjas deszkán. Szinte megváltás volt kilépni a fedélzetre és belélegezni az óceán friss levegőjét. Jó volt a trópusi nap tűző forróságát elviselhetővé tévő szél, és milyen jó volt vízbe mártani a pólómat, fejem fölött kicsavarni, majd vizesen felvenni.

mintha megbolondult volna

Közeledtünk a korall széléhez, ahhoz a hullámveréshez, amire a kapitány figyelmeztetett. Nem látszott veszélyesnek, de amikor odaértünk,

mintha megbolondult volna a hajó. A víz kénye kedve szerint dobálta. A kapitány káromkodva pörgette a kormányt, olykor ellenkormányozva, olykor engedve a víz akaratának. Mint valami tengeri rodeós.

Teljes erőből kapaszkodtunk, egyértelmű volt: ha itt valaki vízbe esik, menthetetlen, de aki segíteni próbál, az is odavész.

Hatalmas hullám közeledett felénk, biztos voltam benne, hogy a kis hajó nem bírja ki, felborulunk. Kibírta, de rögtön érkezett egy még nagyobb hullám, mintha a természet erői licitáltak volna, melyiküké lesz a hajó és vele mi.

A szerző fotója

Aztán a hányódás egyszeriben abbamaradt, a hullámok elcsitultak. Mindenki fellélegzett és csendben hálát adott saját istenének.

A kapitány kinyitotta feje fölött a napfényablakot, kimászott, kiült a tetőre. Csak lábát lógatta a fülkébe, töretlenül dohányzott, és lábujjával kormányozta a hajót.

Az egyik matróz még nagyon fiatal volt, csillogó szeméből jóindulat áradt, elütött mogorva társaitól. Nyurga alakja fürgén siklott fel-alá a fedélzeten, miközben ügyes-bajos feladatokat látott el. Amikor a közelünkben kellett elhaladnia, szégyenlősen lesütötte tekintetét. Sikerült szóba elegyednünk vele. Mint kiderült, még csak tizennégy éves, de már két éve szolgált ezen a hajón, hogy eltartsa anyját és testvéreit.

pont mint egy nő

Nem tudtunk sokáig beszélgetni, mert a kapitány állandóan ugráltatta, de úgy félóránként el lehetett csípni néhány szóra. Ilyenkor megilletődve válaszolt a kérdéseinkre. Megtudtuk, hogy a tenger mindennap máshogyan viselkedik. Pont mint egy nő, mondta egyikünk, de a srác csak pislogott. Alig-alig találkozott lányokkal.

Elmondta, hogy egy bizonyos extrém prémium halat szállítanak a korallzátonyról Celebeszre, abból élnek. A rakomány egyenesen Szingapúr és Sanghaj legdrágább éttermeibe megy tovább, de ezzel a részével ők már nem foglalkoznak.

A hét hat napján, vagyis hétfőtől szombatig úton vannak, kis hajójukkal ingáznak Taka Bonerate és a dél-celebeszi Bira kikötője között. Egyik nap oda, másik nap vissza. Az út jó esetben 14–18 óráig tart, és mindannyian a kikötőben lehorgonyzott hajón alszanak.

– És vasárnap?

Örült a könnyű kérdésnek.

– Mindig van valami javítanivaló a hajón.

Megint mennie kellett. Vékony, mezítlábas teste úgy ugrabugrált, ahogyan a kapitány füttyült.

A szerző fotója

Az imént még hétágra sütő nap hirtelen felhők mögé bújt. Szemerkélni kezdett, aztán vadul esett. Amit addig nem áztattak el a befröccsenő hullámok, az most az esőtől lett csuromvizes.

Az Egyenlítő közelében még egyikünk sem élt át ilyen hideget. Az esőcseppek külön-külön is fájdalmat okoztak. Eljött a pillanat, amikor vonzó lehetőséggé vált a bűzös dízelmotor közelsége.

Bementünk. Néhány perc megkönnyebbülés után minden kezdődött előlről, újra ki kellett mennünk a fedélzetre. Aztán megint vissza, egész nap váltogattuk a helyünket. Néha magunk sem tudtuk, hol vagyunk, éppen mitől nem látunk az orrunk hegyéig sem, a füsttől és párától vagy az esőfüggönytől és a hajóra felcsapó hullámoktól.

Néztük a rendíthetetlen kapitány hátát. Olykor egy nagyobb hullám pofon vágta, kiverte szájából a cigarettát, de ő egy pillanattal később újat gyújtott magának. Alkonyodott, amikor hátrajött hozzánk.

– Ma nem túl jó az idő – mondta egykedvűen, mi meg bólogattunk –, tovább tart az út.

Készületlenül ért a vihar csitulása. Mintha elvágták volna. És valahol nagyon messze a sötétben felcsillantak Bira kikötőjének pislákoló fényei.

Újra reális esélye lett, hogy élhetünk. Fellélegeztünk, összeöleleztünk barátainkkal.

Mintha visszakézből jött volna, érkezett a rossz hír: elöl felnyílt egy csapóajtó, egy matróz dugta ki rajta a fejét, addig nem is igen láttuk. Mondott valamit a kapitánynak, aki erre leállította a motort. Húsz óra után csend lett.

nekiálltak buherálni

A matrózok feltépték a néhány maradék pallót, ami az utastér és a motor között még megvolt, és szerszámokkal megrakodva a meghajtás közelébe férkőztek. Ott nekiálltak buherálni. A fiatal matrózt

kérdeztük, mi történik.

– Hát léket kaptunk, ömlik be a víz.

Valóban, már süllyedtünk.

– Miért állítottátok le a motort? Itt akarjátok megvárni, hogy elsüllyedjünk?

A srác nem válaszolt, csak mászott le a motortérbe. Mi tanácstalanul hol feléjük pislogtunk, és néztük, hogyan ügyködnek, hol a part felé, amitől még messzire voltunk. Úszni mindannyian tudtunk, de számolni kellett a hullámveréssel, ami a legjobb úszót is víz alá húzhatja, sziklához csaphatja. A cápákról nem is beszélve.

Németh Balázs Mária fotója

Kinéztem egy tömzsi hungarocell dobozt, hogy abba kapaszkodva talán több eséllyel jutok partra. De akkor a motor nagyot pöffent, és a korlát fölött egy csövön át vastag vízszugárban ömlött a víz az óceánba. A hajósok némi buherálás után szivattyúvá alakították a motort.

Viszont a motor egyszerre csak egy funkciót tudott ellátni, vagyis a kapitány két lehetőség közül választhatott:

1. haladunk a part felé, de közben süllyedünk,
2. vagy nem süllyedünk, de nem is haladunk, mert szivattyúzunk.

Amíg szereltek, a motor egyik funkciót sem tudta betölteni. Aztán bizarr versenyfutás kezdődött: szivattyúzás, átszerelés, hajózás a part felé teljes gázzal, átszerelés, újabb szivattyúzás és így tovább. Ráadásul dízel-készletünk is fogytán volt. A motor bármelyik pillanatban leállhatott.

Ahogy közeledtünk a szárazföldhöz, a remény bizakodássá alakult, de egyikünk sem merte megkockáztatni, hogy idő előtt elkiabáljon valamit. A kapitány és legénysége végül kinavigálta a kis hajót a partra. Megmenekültünk.

halálfélelmünk volt

Elköszönéskor, immár szárazföldön, bevallottuk a fiatal matrónak, hogy halálfélelmünk volt.

– Igen, tudom, nincs is olyan út, amikor ne történne valami, és nekem mindennap halálfélelmem van.

Kivéve vasárnap – tette hozzá.

– De akkor miért csinálod?

– Szeretem – felelte –, meg utálom.

Mi is nevettünk, és már úgy tűnt, ez lesz a végszó. De valami még kikíváncozott belőle. Tekintetünkkel biztattuk, és ő végül csakugyan kibökte.

– Még csak két éve dolgozom itt. Nem csinálom ezt örökké, de most jól jövedelmez, sok pénzt adok haza anyámnak, a maradékot félreteszem, mert én nem iszom, nem kurvázom. Mire huszonöt leszek, elég pénzem lesz, és akkor veszek egy saját hajót, aminek én leszek a kapitánya.

felső kép | a szerző fotója